

**Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van de Duitse
militaire begraafplaats te LOMMEL**

DE VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMSE MINISTER VAN
FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming
der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus
1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van
monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de
decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december
1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21
november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004
tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse
Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van
15 oktober 2004, 23 december 2005, 19 mei 2006, 30 juni 2006,
1 september 2006, 15 juni 2007, 28 juni 2007, 10 oktober
2007, 14 november 2007, 5 september 2008 en 22 september
2008;

Gelet op het ministerieel besluit van 24 december 2007
houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van de als
monument te beschermen Duitse militaire begraafplaats te
Lommel ;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor
Monumenten en Landschappen van 06 november 2008,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet
van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en
dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari
1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21
november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006:

1° Wegens de historische, meer bepaald de historische context en de
militair-historische waarde, de artistieke, de historische, meer bepaald de
architectuurhistorische en sociaal-culturele waarde:

- als monument:

Duitse militaire begraafplaats met dodenakker, onthaalgebouwen,
groepsaccommodatie en crypte, gelegen te

Lommel (Lommel), Dodenveldstraat 30;

bekend ten kadaster:

Lommel, 4e afdeling, sectie D, perceelnummers 870N, 876233/DEEL.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

De Duitse militaire begraafplaats van Lommel wordt beschermd als monument omwille van de:

- **Historische waarde**, meer bepaald de historische context en de militair-historische waarde:

De Duitse militaire begraafplaats van Lommel is met ongeveer 39.100 graven de grootste Duitse verzamelbegraafplaats met doden uit de Tweede Wereldoorlog in België. Bij Recogne-Bastogne ligt de andere Duitse verzamelbegraafplaats van de Tweede Wereldoorlog, die iets meer dan 6.800 graven telt.

Het merendeel van de doden, die in Lommel begraven ligt, is gestorven tijdens het Geallieerde Bevrijdingsoffensief en het Ardennenoffensief in de herfst van 1944/'45. Een groot deel is gevallen op grondgebied van Duitsland, maar deze doden werden door Amerikaanse troepen terug meegenomen naar hun basissen in België, waar ze op voorlopige begraafplaatsen werden begraven. Na de oorlog werden deze Duitse graven overgebracht naar de heide in Lommel, waar de Belgische overheid een stuk grond ter beschikking stelde. Lommel zou uiteindelijk de verzamelbegraafplaats worden voor alle Duitse doden uit de Tweede Wereldoorlog in België, behalve de 6.800 doden van Recogne-Bastogne. Op perk 32 liggen eveneens Duitse doden uit de Eerste Wereldoorlog begraven, die oorspronkelijk op de Belgisch-Duitse begraafplaats van Leopoldsburg begraven lagen. In het totaal liggen er ongeveer 39.100 Duitsers begraven.

De eerste aanleg werd verzorgd door Belgische diensten, vanaf 1954 was de 'Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge' (V.D.K.) verantwoordelijk voor de begraafplaats. De begraafplaats werd officieel ingewijd op 6 september 1959. De V.D.K. slaagde er in om 7.500 van de 13.000 ongeïdentificeerde doden te identificeren.

- **Artistieke waarde en historische waarde**, meer bepaald de architectuurhistorische waarde:

Op een immense vlakte van ongeveer 16ha staan bijna 20.000 betonnen kruisjes (1 grafkruis per 2 doden), die er na de oorlog door Belgische diensten werden geplaatst. De aarden wal rondom het dodenakker is het werk van de V.D.K., die poogde om de verstuiving van het opvliegende heidezand tegen te gaan. Omwille van dezelfde reden werd de zandgrond verstevigd, terwijl massaal dophei, bomen en struiken werden aangeplant. De dopheide is er voor een deel nog steeds, evenals de bomen die - soms verspreid, soms geconcentreerd - zijn aangeplant. Ter hoogte van de crypte zijn struiken en rododendron aangeplant.

Oorspronkelijk waren er 42 perken, die later aan westelijke en noordelijke kant werden uitgebreid tot 62 perken. Op de oorspronkelijk geconcipieerde middellijnen staan een gedenkzuil en 3 schuilhuisjes uit natuursteen.

Blikvanger is de crypte uit zwarte basalt, die de V.D.K. centraal vooraan op de begraafplaats liet optrekken. De indrukwekkende crypte wordt bekroond met een calvariekruis van bijna 6m hoog. Vanaf het dak is een panoramisch zicht over de vlakte met oneindige rijen betonnen kruisjes mogelijk. Binnenin de crypte, onder de bakstenen graatgewelven, ligt een gebeeldhouwde opgebaarde soldaat. Op de muren zijn mozaïeken aangebracht met christelijke voorstellingen.

De voormuur is opgetrokken uit donkere Weserzandsteen, wat de voorliefde bij de Duitse architecten voor zware steensoorten alleen maar bevestigt.

- **Sociaal-culturele waarde:**

Vanaf het moment dat de 'Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge' verantwoordelijk werd voor de verdere uitbouw van de begraafplaats, werden de werken voor een groot deel uitgevoerd door jongeren. Dit vormde de basis voor de internationale jongerenwerking 'Arbeit für den Frieden'. De oorspronkelijke woonhuizen bij de begraafplaatsen zijn ondertussen omgebouwd tot een ontmoetingsplaats voor jongeren met slaapgelegenheid, seminarie- en vrijetijdsruimtes. Nog steeds voeren jongeren onderhoudswerken aan de begraafplaats uit.

Op deze begraafplaats, die na de Tweede Wereldoorlog is ontstaan, worden nog steeds elementen overgenomen uit de 'Kult um den gefallenen Soldaten' uit het interbellum. Enkele spreuken en voorstellingen op en in de crypte leggen een verband tussen de dood van de soldaten en het christelijke geloof, zoals het opschrift: "Siehe wir sterben und Gott wird mit euch sein" en de mozaïeken met Christus en nieuwtestamentische taferelen bij de opgebaarde soldaat. Maar ook de vredesboodschap is duidelijk aanwezig, zoals in het opschrift "Bewahre in deinem Gewissen die Mahnung der Kreuze zum Frieden". Ook de in 1995 (n.a.v. de 50ste verjaardag van het einde van de Tweede Wereldoorlog) aangeplante ginkgo-biloba is een belangrijk symbool voor hoop en vrede.

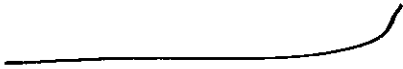
Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 23 juni 2006 (Belgisch Staatsblad van 10 maart 1994 en 22 augustus 2006).

22 JAN. 2009

Brussel,

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening

Dirk VAN MECHELEN